

DIALOG

Seifertovy básně německy

Nebýt Nobelovy ceny, jistě by se němečtí vydavatelé zdráhali vydat překlad Seifertových děl. Trh na básně není velký a český básník neslibuje ani jako laureát Nobelovy ceny velký zisk. Je tedy od mnichovského nakladatele Schneeklutha stejně záslužné jako odvážné, když teď vydal "Der Regenschirm vom Piccadilly — Die Pestisäule". Překlad je dílem zasloužilého Franze Petra Künzla. Jeho dokonalá znalost češtiny a mistrné zvládnutí překladatelského řemesla jsou zárukou, že německý čtenář, kterému se kniha dostane do ruky, bude číst skutečně Seiferta, nikoli slabý odvar z díla pražského básníka.

Uvolněná veršová forma umožnila překladateli vykonat co nejdokladnější odlišení českého originálu, i když samozřejmě není možné zachovat všechno bohatství (chtělo by se napsat aroma) básnickových veršů. Seiferta teď překládá do němčiny několik známých i méně známých literátů, takže bude možné srovnávat — už teď je jisté, že F. P. Künzel odvedl jeden z nejlepších výkonů, ne-li vůbec nejlepší.

Obálka knihy je rádobí surrealistická, vykonaná řemeslně jakousi mnichovskou firmou, patrně z reklamní branže. Oč působivější by byla obálka s použitím motivů Jiřího Koláře, například z jeho "seifertovských" pohlednic, které byly rozdávány 6. prosince 1984 v pařížském Maison de la Poésie na večeru Seifertovy poezie. Je ostatně škoda, že knihu nedoprovázejí ilustrace — bez dlouhých vysvětlivek by si německý čtenář dovedl představit, o koho jde, čte-li v Seifertových verších o J. Zrzavém, V. Hynaisovi, C. Boudovi, ale i A. Muchovi, V. Morstadtovi či V. Prachnerovi. Fotografie Královského letohrádku, Mariánského sloupu, Gröbovy, Prachnerovy sochy Vltavy i jiné záběry by ukázaly, jak je Seifert skutečným básníkem Prahy. Nebývá zvykem doprovázet knihu básní vysvětlivkami — v tomto případě by však byly na místě. Co si má naprosta většina německých čtenářů počít s narážkami na vztah J. Nerudy ke K. Světlé, se jmény jako K. H. Mácha, B. Němcová, K. Teige, J. Hora, V. Holan, J. Mahen, J. Wolker, F. Halas, A. Černík, F. Hrubín, J. J. Ryba a další? Nebylo by divu, kdyby se i sečtělý Němec domníval, že se u Nerudy jedná o Pabla Nerudu. Dvou či třístránkový medailonek o Jaroslavu Seifertovi by byl také velmi prospěšný.

Přání by jistě bylo možno rozhojnit. Jsme však vděční F. P. Künzlovi za

překlad a F. Schneekluthovi za nakladatelskou iniciativu. Prokázali dobrou službu českému básníkovi a naší kultuře vůbec. Zaslouží si také vděčnost německé veřejnosti, která bude mít konečně možnost poznat aspoň malý výsek z díla autora, o němž do podzimu 1984 skoro nic nevěděla. Seifert by si ovšem zasloužil překlad výboru svých starších básní, přičemž takový "Mozart v Praze" by jistě uchvátil německého čtenáře celý. Snad se brzy dočkáme dalšího nakladatelského a překladatelského počínu tímto směrem.

ANTONÍN MĚŠTAN

JAROSLAV SEIFERT
23. 9. 1901 – 10. 1. 1986

DESET PLUS JEDNA

je název nového knihkupeckého časopisu z Dialogu ve Frankfurtu. Přináší ukázky z novějších exilových knih, které se tolik neprodávají a přesto by zasloužily větší čtenářskou pozornost. Ta jedenáctá, plus jedna je věnována poezii. Zájemci si mohou napsat do knihkupectví. Počítá se i s verzí ZEHN plus EINS pro německé čtenáře, v podstatě ukázky z vydaných německých překladů českých autorů.

Seifertova cena poprvé udělena

Komise ve složení Jiří Gruša, Milan Kundera, Antonín J. Liehm, Sylvie Richterová, Josef Škvorecký, Jan Vladislav, František Janouch a dva spisovatelé žijící v Československu (in pectore) se rozhodla udělit cenu Jaroslava Seiferta za rok 1986 ve výši 35 tisíc švédských korun slovenskému spisovateli Dominiku Tatarkovi. Cena mu byla přiznána za trilogii Písačky (dosud uveřejněno Sám proti noci, Arkýř 1984, a Písačky, Index 1984), v níž nově rozvinul žánr vnitřního monologu a podal odvážné svědectví o době i o dosud neobnovených hlubinách lidské mysli.

Směšné lásky německy

Kunderovy Směšné lásky vyšly německy v překladu Susanny Rothové. Titul knihy zní „Das Buch der lächerlichen Liebe“ a vydal ji Carl Hanser Verlag v Mnichově. Kniha má 240 stran, je vázaná a stojí 36 marek.

O české Vídni

Další kniha o Čechách ve Vídni (vzpomeňme před léty vydané studie Karla M. Brousky) byla představena na Buchmesse ve Frankfurtu. Monika Glettler napsala hezký upravenou, vázanou knížku „Böhmisches Wien“ (128 s., četné fotogr., DM 28,-). Obsahuje dějiny českých spolků do r. 1900, škol, českého zastoupení v říšské radě, pojednává o tisku, obchodu, církvi i svérázném jazyce. Kniha vyšla v nakladatelství Herold ve Vídni, objednat ji lze v Dialogu.

Profesor Krejčí o Komenském

„Mír jako reálná podmínka pro výchovu lidí u J. A. Komenského“ zní v překladu název nové německé práce prof. dr. Jaroslava Krejčího z univerzity ve vestfálském Osnabrücku, která vyšla v ediční řadě Osnabrücker Philosophische Schriften. Práce má rozsah 178 stran a vydal ji „Fachbereich Kultur- und Geowissenschaften“ univerzity v Osnabrücku.

Oty Ulče Špatně časovaný běželec

Čte se to jako špiónážní detektivka, zároveň je to však odvážně obecný politthriller. Hrdina příběhu Pravoslav Komenda je v podstatě malý český člověk s žhavou ctižádostí a ještě vyvinutějším pudem sebezáchovy. Tyto dvě vzájemně si překážející vlastnosti ho vedou z Evropy do Afriky, odtud do jakési státní instituce ve Washingtonu, a konečně na Filipiny, kde jeho dráha „zatím“ na dlouhá léta neslavně končí. Ze strachu si v Americe najde na svého potenciálního nepřítele vraha, stane se, tentokrát vědomě, sám špiónem a odevzdává svá pozorování pochybné osobě, která ho jako zlý duch všude najde a zneužije. Ta pozorování, z nichž Ulč velmi obšírně cituje novinové zprávy, soudní rozsudky, vládní nařízení a jiné dokumenty, odhalují Ameriku, jak ji málokdo zná: Ameriku plnou absurdit, křiklavé nespravedlnosti, krátkozrakosti politické a zaslepenosti justiční, nad níž Evropan jen nevěřícně kroutí hlavou. Toto sepijetí napínavého děje a pronikavého pohledu autora, který svou novou vlast přes všechny ty nesmyslnosti miluje, dělá z „Běžence“ naprosto ojedinělý román, který přečtete jedním dechem. Vydalo jej nakladatelství 68 Publishers, Corp. Box 695, Station „A“, Toronto, Ont. M5W 1G2, stojí 12 kan. dolarů (SFr. 24,-) plus poštovné a lze jej objednat v nakladatelství a u všech českých knihkupců v zahraničí.

STUDENÝ RÁJ (Das kalte Paradies) je film na žhavě aktuální azyantské téma. Toho času běží ve vybraných programových kinech západoněmeckých velkoměst. Scénář filmu, který se odehrává v dnešním Švýcarsku, napsali Bernard Šafařík a Jaroslav Vejvoda, režii měl B. Šafařík. Na snímku je zachycena scéna zatýkání Jana (Julius Effenberger), který má být násilně vyvezen ze Švýcarska.

S Karolem Sidonem „na kafi“

• Karole, pro české čtenáře v západním světě jsi tak dobře schován, že tě jeden exilový časopis uváděl jako autora žijícího v Praze, snad pod vlivem Vaculíkova Českého snáře. Zatím už žiješ v západním Německu tři roky. Než jsi odešel z Československa, částečně dobrovolně, částečně jako signatář Charty i později jako nepohodlný člen pražské židovské obce, psal jsi většinou do šuplíku nebo pro malý okruh čtenářů samizdatu. Dnes sedíš v Heidelbergu a píšeš zase do šuplíku. Je nějaký rozdíl mezi oběma šuplíky?

K. S.: Především já do šuplíku tady nepišu. Píšu to samé, co jsem psal doma a hlavně to, co mě především těší. Není to beletrie, ale náboženské eseje, které odevzdávám jako školní práce, dokonce v němčině. Je to příjemné psaní. Pak mám to nepříjemné, z kterého musím živit větší rodinu. Zpočátku to byla nádherná práce, vlastně to, co si scénárista může jednou za život přát stejně jako si každý tenista přeje hrát Wimbledon, ale efekt není stejný. Dopisují momentálně pro německou televizi devátý díl přepisu bible, celkem 9 hodin. Ale připadám si jako truhlář, odevzdám stůl, jiný si k tomu bez mého zásahu udělá židli. Viděl jsem definitivní verzi scénáře, je to nyní suché, všechno živé zmizelo a zůstal odvar. Kdybych byl režisérem, netočil bych podle toho, jenom chci doufat, že nedojde k realizaci.

• Když přišlo Pražské jaro, tak ti nebylo ani 26 let. Byl jsi v redakci Literárek a v redakční radě Sešitů a po zákazu všech literárních časopisů jsi vlastně ještě dopsával scénáře k Jakubiskovým filmům, z nichž jen první, "Zběhové a poutníci", bylo ještě možné v Československu zhlédnout, druhý, "Ptáčkove, sroty a blázni", viděla jen cizina a třetí, "Nashledanou v pekle, přátelé", už neviděl nikdo. A adaptoval jsi pro televizi ruské klasiky včetně své vlastní hry. Nyní jsi tři roky v emigraci. Když srovnáš tahle tři období, které znamenalo pro tebe nejlepší léta tvého života?

K. S.: Pro mne to bylo druhé období, až po roce 1969. Myslím si, že srpen 1968 narušil něco tak dokonalé, že se veškeré hodnoty zbořily. Uvědomoval jsem si to pomalu během dalších let, byla to léta poznání. Rok 1968 jsem prožíval jako mladý, nadějný autor s patřičnou ctižádostí. Pak jsem musel žít jinak, jinak si poradit. V samizdatu jsem viděl sice kontinuitu a nijak mi nevalil malý okruh kolem něho, měl jsem jiné, bolavé problémy, s mým židovstvím a další,

Kde hlavu složit

Hotelové složení hlavy ve Frankfurtu jde hluboko do peněženky a v době jakýchkoliv veletrhů se nedá nic sehnat. Pro nenáročného otužilého bude od konce září možnost přenocovat, uvařit si snídani v české nocležně (7 lůžek) nedaleko hlavního nádraží. Informace v kavárně Kafka.

včetně rozchodu s českou literaturou. Byly tu i starosti finančního rázu, musel jsem střídát různá povolání, od prodáváče až po topiče.

• Kam tě vlastně nyní zařadit? Byl jsi českým autorem, dnes zkoušíš štěstí s psaním pro německé publikum a zároveň studuješ judaismus.

K. S.: Někdo to může porovnat s pražskými židovskými autory, kteří také většinou emigrovali. Problémy byly velice podobné, ale jednodušší, že se mohli zcela přirozeně identifikovat jako židé. Já musím za sebou pracně táhnout to, že jsem byl český autor, že mám české příbuzenstvo, kterého se nemohu zříci, patří ke mně. Citím jen tah určitým směrem a tím je židovství. Dostuduji školu a budu dělat učitele židovského náboženství. Z jazykových důvodů budu psát beletrii rád česky. Člověk v českém prostředí musí přijít sám k tomu, kde stojí. Já jsem si myslil, že česká intelektuální společnost, ve které jsem žil, je schopna přijmout jinost víc, než tomu bylo ve skutečnosti.

• V Československu jsi vydal zejména dvě knihy, po nichž se i zde na druhé straně hranic, čas od času, čtenáři ptají. Byl to Sen o mém otci a Sen o mně. Kdy bude český čtenář mít možnost číst Karola Sidona?

K. S.: V edici vídeňského časopisu Paternoster by měly vyjít dvě texty ze samizdatu, pravděpodobně Brány mrazu nebo Polské uši. Ve Frankfurtu se počítá, budou-li peníze, s reprintem obou mých Snů v jednom svazku. Mám napsané divadelní hry, které také vyšly samizdatem, jedna z nich pojednává o známé osobě židovského starožitníka, druhá je podle Komenského Labyrintu. V samizdatu vyšly i mé rozhlasové hry a esej o Ježíšovi. Přiznám se, že texty, které mají vyjít, jsou mi dnes nějak vzdálené, ale stále důležité.

Rozmlouval
VÁCLAV HORA

KAROL SIDON před českým knihkupectvím Dialog ve Frankfurtu. Snímek Vlasty Třešňáka

Nezapomenutá Milena

Milena Jesenská, nejen přítelkyně Franze Kafky, ale také aktivní žurnalistka bojující za ženská práva (a jeden čas sekretářka Peroutkovy Přítomnosti) je stále v Německu středem pozornosti. Kniha frankfurtské autorky M. Buber-Neumannové vyšla v Kanadě i česky (Kafkova přítelkyně Milena), zaniklé nakladatelství Archa vydalo Cestu k jednoduchosti se studií redaktora RFE Jaroslava Dreslera Kafkova Milena. Ota Filip připravil pro německý rozhlas 40minutové pásmo Milena nach Kafkas Tod, když nepočítáme vlastní Kafkovu korespondenci Briefe an Milena. Lektorka frankfurtského nakladatelství Dorothea Rain z Neue Kritik se několikrát rozjela do Prahy a výsledkem byla loňská kniha reportáže a fejetonů v němčině Alles ist Leben 1919-1939. Letos na knižním veletrhu představila druhou knihu, vzpomínky dcery Mileny Jesenské, Jany Černé Milena Jesenská (1985, 160 str., DM 18,00).

Čapkové soukromé

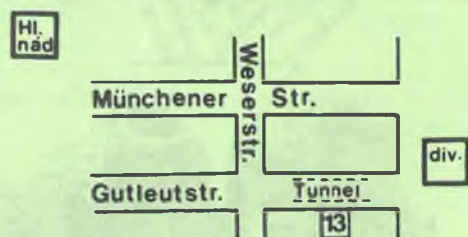
„Intimní“ literatura o bratřích Josefu a Karlu Čapkovi se rozrůstá. Než stalo jen při Českém románu manželky Karla Čapka, herečky Olgy Scheinpflugové. Ve třetím, rozšířeném vydání, dovedeným nově až do roku 1945 vycházejí vzpomínky nejstarší ze sourozenců, Heleny Čapkové Moji milí bratři. Na život bratří se zaměřila Marie Šulcová (nar. 1926), nejdříve knižně sestavenou na podkladě dostupných archivních ma-

DIALOG

České knihkupectví Dialog

Buchhandlung DIALOG, Gutleutstrasse 13
D-6000 Frankfurt 1, tel. (069) 23 52 80

NEDALEKO HLAVNÍHO NÁDRAŽÍ A DIVADLA

OTEVŘENO POUZE ODPOLEDNE OD 13 DO 18 HODIN
A V SOBOTU DOPOLEDNE VŽDY OD 10 DO 13 HODIN

Kniha o neměnicím se Rusku

Alexander Gercen nazval tuto knihu, která se právě objevila v překladu na německém knižním trhu „nejinteligentnější, kterou kdy napsal o Rusku cizinec“. Gercen, sám ruský emigrant, si mohl pozitivní posudek dovolit, zato car Nikolaj I. nebyl právě nadšen. Jednalo se o dopisy z Ruska francouzského markýze Astolphe de Custine. Kniha vznikla již v roce 1839. Roku 1843 vyšla v Paříži, kde se stala pravou senzací. I český čtenář (odkázán jen na originál či cizojazyčné překlady) s úžasem zjistí, jak málo se v Rusku mění. Autor se při svém příjezdu do Kronštatu a Petersburgu zmiňuje o několikanásobných celních prohlídkách i o zabavování dovezených knih...

Několik citátů z knihy: „Toto (ruské) obyvatelstvo se podobá polovině šachové partie, neboť jeden jediný člověk pohybuje figurami proti neviditelnému nepříteli, lidskosti... Ruský charakter je v mnoha rysech opakem německého. Proto tvrdí Rusové, že se podobají Francouzům, ale to je podobnost jen zdánlivá, v nitru duše leží ohromný rozdíl... Každý Rus je rozený napodobovač, před očima pozorovatelů vyúsťuje takový talent příznačný pro národy v dětském věku velmi často v donášení, vyvolává obtěžující a nezdvořilé otázky, které musí lidi zraňovat... Dokonce i přátelství se zde zdá být možné jen v těsném spojení s policií... Velmi brzy jsem poznal, že každý Rus z nižších vrstev, od přírody podezřívavý ke všemu, nenávidí cizince z neznalosti a z národnostních předurků.“ Carská policie chtěla vliv knihy všemožně oslabit. Snažili se bez úspě-

chu získat i Balzaca, který ve stejném roce odjížděl do Ruska; později vydal proti knize pamflet ruský agent jménem Grec. Německý překlad vyšel v zajímavé nové knižní edici *Die andere Bibliothek* vydávané v Nördlingenu. Nakladatel Franz Greno vydává vzorné tiskafsky i knihařsky upravenou edici (u některých svazků léta nevidané sametové vazby), na německé poměry velmi levně. Ke každé knize vydává jen pro jediný titul bohaté ilustrovaný časopis — další nezvyklost v nakladatelské sféře. Svazky stojí v průměru 25 marek a dostanete je i v knihkupectví Dialog.

- Na sobotu 7. března 1987 se chystá 10. jubilejní ples Čechů a Slováků ve Frankfurtu, opět v Palmengarten.
- Jaroslav Hutka zahájí v říjnu, hned po knižních veletrzích páteční koncert v frankfurtské kavárně Kafka

Pepíci a Seppové

(Fritz Macha: „Die Pepiken von Pepikow“, Beskiden-Verlag, Bad Wörlshofen, 1985)

Jak už název knihy „Pepíci z Pepíkovů“ (Pepíkov je rod, nikoliv aglomerace) prozrazuje, je toto dílo prostoupeno nostalgickou vzpomínkou na někdejší soužití Čechů s Němci a tvoří tak příspěvek k pochopení toho-

to jevu. Autor — rodilý Vítkovičák — nezapírá svou lásku k Ostravě a okolí. Z pestré směsi fantazie a dějinných skutečností vytvořil půvabné dílo o vývoji tohoto kousku Moravy — od pravěkého Pek-Peka až po dnešního Pepíka. S dějinnými fakty nakládá velice volně, ovšem může si dovolit díky svému vypravěčskému umění obětovat historické skutečnosti, legendy a mýty na oltáři imaginace. Tím však pravdu neznásilňuje, spíše svádí ke hříchům, díky kterým mluví o to zřetelněji.

„Krokové, Přemyslové a Sámové jsou dávno mrtví a proto nesmrtelní v paměti lidí. Pepíci žili tenkrát, žijí dodnes — a proto žádnou nesmrtelnost nepotřebují,“ říká v závěru jednoho z vyprávění, a dává tak zaznít tomu nejpravděpodobnějšímu nejskutečnějšímu vlastenectví.

(KvW)

Užitečné adresy

Knihy, gramodesky, kazety:
DIALOG, Gutleutstr. 13
D-6000 Frankfurt 1
tel. 23 52 80. Každý den odpoledne, v sobotu dopoledne
Gramodesky z nakladatelství Šafrán ze Švédska:
DIALOG, Gutleutstr. 13
D-6000 Frankfurt 1
Videokazety PAL/SECAM
VHS, Beta, Video 2000:
EL, Postfach 70 01 03
D-6000 Frankfurt 70
Půjčování videokazet pouze VHS a pouze pro Německo a Holandsko
PAL/SECAM:
FK, Postfach 70 02 54
D-6000 Frankfurt 70
Videokazety v systému NTSC pro USA a Kanadu:
EL, 587/602 Talbot Street,
London, Ontario, Canada N6A 2T2
tel. (519) 434 99 39
Service pro zámoří, posílání potravin z Německa do Československa drahou a poštou:
EL, Postfach 70 01 03
D-6000 Frankfurt 70

NOVÉ KNIHY

Beletrie

DURYCH, Jaroslav: Rekviem. Menší valdštejská trilogie. Do tisku přípr. a doslov Eva Strohová. — Reprint 4. vyd. ČS 1966. K 100. výročí narození autora (1886-1962). London, Rozmluvy 1986. 79 stran. ca. DM 16,00; USD 7,50

Od autora vyjdou v Československu 20 let od posledního vydání Durychových knih Tři dukáty (prvně 1919).

DVOŘÁK, Ladislav (1920-1983): Šavle meče. Po málo vítězném únoru 1948 musel autor opustit studia literatury a pracovat jako dělník, později nakl. redaktor (Horizont). Podepsal Chartu 77 a tak se stal opět dělníkem. Psal hodně pro děti, debutoval r. 1939. V souboru uvedených pět prvních povídek je obsahem sbírky Jak skákat panáka. Londyn, Rozmluvy 1986. 171 str. ca. DM 16,00; USD 7,50

DRÁBEK, Jaroslav: Podzemí. Autor byl v odboji, po válce hlavním prokurátorem v procesech s nacisty, např. s K. H. Frankem. Toronto, 68 Publ. 1986. 346 str. DM 28,00; USD 13,00

HAVEL, Václav: Pokoušení. Hra o 10 obrazech. München, PmD 1986. 108 str. Beletrie v PmD 4. DM 24,00; USD 10,00

HIRŠAL, Josef: Píseň mládí. Experimentální příběh z Čech, jehož základem je jednostránkový životopis. Hiršal (nar. 1920), zakázany v padesátých letech i v normalizaci byl znám především jako básník. Toronto, 68 Publ. 1986. 100 str. DM 12,50; USD 5,50

KYŠKA, Albert: Šero. Anonymní autor je studentem Karlovy univerzity. Milostný i sarkastický příběh dnešního studentského života v Praze. Toronto, 68 Publ. 1986. 305 str. DM 26,00; USD 12,00

MARTINEK, Lubomír (1954): Představení. Autor, který žije od r. 1979 v Paříži zde vykreslil zákulisí mladých scén v Československu. Köln, Index 1986. 110 str. DM 17,00; USD 8,00

NĚMEČEK, Josef: S hlavou na čepici. Černí baroni po deseti letech. V podstatě čtvrtý díl (tentokrát nazelenalý) oblíbených příběhů o „pěťpácích“, jejichž slávu založil v r. 1969 Miloslav Švandrlík a na pokračování se vystřídal více autorů (na trhu jsou nyní k mání díly 2 až 4, chybí chystany první díl). Affoltern am Albis, Cramerius 1986. 136 str., kart. DM 19,50; USD 9,50

NOVÁKOVÁ, Helena: Nevina aneb Vražda v Příkré ulici. Napínavá detektivka s politickým pozadím z Prahy padesátých let. Köln, Index 1985. 152 str. DM 18,00; USD 8,50

PICEK, Jan: Seznam. Satirická novela z prostředí současného českého podniku, kde vznikne „divčí válka“. Tištěno jako strojopis. Autor žije v Basileji (nar. 1921). Basel, vl. nakl. 1986. 130 str., kart. DM 21,80; USD 10,00

VEJVODA, Jaroslav a ŠAFARIK, Bernard: Honička. Literární scénář filmu, který je znám víc pod názvem „Hunderennen“. Psi závody. Film byl uveden v kinech a naposledy v rakouské TV. Komédie o českých exulantech z r. 1968 ve Švýcarsku. Autoři žijí v Curychu a v Basileji. Toronto, 68 Publ. 1986. 96 str. DM 14,00; USD 6,50

VEJVODA, Jaroslav: Zelené víno. Příběh jednoho roku v životě typické exulantské rodiny v prostředí českého Švýcarska. Toronto, 68 Publ. 1986. 255 str. DM 19,50; USD 9,50

MARTINA

Literatura o Martině Navrátilové nabývá na počtu titulů. Nejpočetnější byl svým příběhem Vladimír Škutina (Martina), ale prvním, současným bestsellerem je u českých čtenářů vlastní kniha Martiny „Já jsem já“, která se prodává tak říkajíc jako „teplé housky z krámu“. Její anglická verze „Being Myself“ vychází nyní již jako paperback. Předchůdcem byla kniha „Tennis-My way“, která v německém překladu má název „Mein Erfolgs-Rezept“ [DM 29,80] a patří od roku vydání 1984 k nejprodávanějším knihám.

Její úspěchy si bere anonymně do románu i americká autorka Rita Mae Brown. V New Yorku 1983 vydala knihu „Sudden Death“, v německém překladu „Die Tennisspielerin“ [DM 24,00]. Hrdinkou je zde čtyřadvacetiletá Carmen Semana [německá záložka podotýká, že každý hned uhadne o koho se jedná, jméno zní přece východně] v psychologickém boji a nervové válce se svou tenisovou soupeřkou a bývalou přítelkyní Susan. Kniha vyšla v seriálním nakladatelství Rowohlt a je k dostání i v Dialogu.

TOP TEN v čtenářském zájmu

Deset nejkupovanějších knih v knihkupectví Dialog

1. Navrátilová, Martina: Já jsem já. Toronto 1986.
2. Kundera, Milan: Nesnesitelná lehkost bytí. Toronto 1985.
3. Pelc, Jan: A bude hůř. Köln 1986.
4. Firt, Julius: Záznamy. Köln 1985.
5. Klíma, Ivan: Milenci na jeden den. London 1986.
6. Kaplan, Karel: Poválečné Československo. München 1985.
7. Fischl, Viktor: Jeruzalémské povídky. Köln 1985.
8. Foglar, Jaroslav: Záhada hlavolamu. Stínadla se bouří. München 1985.
9. Kefalin: Černí baroni. 2 svazky. 1981.
10. Frolík, Josef: Špion vypovídá. Köln 1982.

Snímek Jarmily Kronové

S Václavem Horou o knihách, lidech a problémech, čili DIALOG S DIALOGEM O DIALOGU

Prý už napřerok knihkupectví Dialog oslaví první desát let existence. Je to důvod k radosti?

Hora: Ještě před vznikem knihkupectví jsem si říkal, že peníze nedělají šťastným. Máš-li knihkupectví, dospěješ rychle k opačnému názoru.

To chceš tak rychle zbohatnout?

H: Ne, jenom zaplatit dluhy a v noci klidně spát.

Čili: spíš neklidně. Proč?

H: Někde je zakopaný pes. Kdyby všechno to, co děláme my, dělal knihkupec německý, už dávno by neměl problémy. Ale ten třeba žije z tradice a z dědictví nebo za ním stojí nakladatelství či odbory. Dialog nebyl nikdy pouhé knihkupectví, spíše kulturní středisko. Vždyť pořádáme i řadu kulturních podniků, plesů, promítání, schůzek, weekendy strávíme někde na cestách s bednami knih, takže nás, pojiždě kočovnické Krameriusy, znají od Švýcarska přes Mnichov, Kolín, Hamburk, Norimberk, a pouť v Ellwanguen či shromáždění v Kostnici až po Amsterdam. A přece to ještě nestačí, ačkoliv z toho nikdo plně nežije.

Třeba málo nabízíte...

H: Osobně přes pult a na zájezdech nabízíme dost. Vážně nám vydávání seznamů a toho využívá konkurence, která vše dělá z bytů a nemá takové výdaje jako my. Člověk by se měl těšit z neustálé rostoucí sítě knihkupců (řezníků s českými uzeninami je ve srovnání s tím nepatrné), metody ale nejsou tak radostné. Když třeba pracuješ půl roku na exilovém katalogu a pak jej jini vydávají za svůj, bez práce... Ale mám oprávněný strach, že se ukrájí stále jen z jednoho malého a nepřibývajícího krajíce. Jen takových maximálně 15 procent z celkového počtu našich lidí na Západě vůbec kupuje knihy.

Hm, třeba už dvě majl, spořitelni a šekovou...

H: Za sebe mohu říct, že knihkupectví nebylo nikdy zlatým dolem. Je to jen mravčí práce bez jakéhokoliv slušného zisku, který je třeba k vydávání nabídek i knih. Mělo by ovšem zůstat naživu, už třeba kvůli lidem doma, ale bez peněz to nejde. Navíc jsme opravdu jediní, kteří pracujeme, bez přehánění, odborně. Sledujeme bibliografie, české, německé, anglické, budujeme odborná oddělení bohemik, překladů, antikvariátu atd.

Jaká je spolupráce s nakladateli?

H: Zní to neuvěřitelně, ale ne vždy snadná. Ovšem, kdyby dostali své peníze rychle zpět, byla by jistě lepší. Důvody jsou v tom, že i oni mnohé dělají jen na koléně, jsou finančně slabí a běžné bezohledné metody západních nakladatelů jsou jim v literární oblasti cizí. Náklady knih jsou malé, ale na větší, i když levnější, musí mít víc peněz.

Dá se vůbec na exilových knihách vydělat?

H: Sotva! Nakladatelé s malými náklady nás považují za nekalou konkurenci, mohli by přece knihy expedovat přímo a ušetřit by rabat. Pouze curyšská Konfrontace se řídí chvalyhodným německým nakladatelským zvykem, že ke každé zásilce s 10 výtisků přidá jedenáctý zdarma. Také v zámoří se

těžko posuzuje situace v Evropě, ale jak čtu právě v jihoafrickém Našinci, i v Jižní Africe. Stoupí nám totiž dolar a tím se knihy vydávané v Kanadě a USA prodávají. Kniha, která dříve stála 17 marek, bude stát pomalu dvojnásobek, aniž by se dolarová cena 10,00 změnila! Platy samozřejmě nikde nestoupily během několika málo let o 100 procent. Dnes je vůbec problém nakupovat i americké knihy, vždyť v průměru přijde vázaná na 60 až 100 marek, což představuje nejméně 5 až 6 hodin práce. Jinou věcí je i obchodní pohotovost. Když dostal Jaroslav Seifert Nobelovu cenu, s'oupla přes noc poštávka po jeho knihách. Ačkoliv zájem ještě trvá, knihy nejsou. Milan Kundera se svým posledním románem čeká na české vydání, ačkoliv už vyšlo v mnoha cizích jazycích. Přitom je zájem obrovský. Dalším problémem je, že není pomalu co prodávat. Zpomalila se rychlost vydávání a ubývá nových titulů.

A co spolupráce s redakcemi nebo organizacemi?

H: S redakcemi většinou dobrá, např. právě PL nám hodně pomáhá, aniž od nás chce, abychom vstoupili do strany. Knihkupectví je konečně neutrální informační a kulturní zařízení. I s organizací to jde, až snad na jednu nebo na některé její odbočky, které považují prodej knih na sletech nebo na plesech v Curychu za škodlivý. Jejich zakladatel a předchůdci bývali jiného názoru. Vstříc nám vycházejí v Holandsku, v Basileji, v Bernu, v Mnichově. I někteří čeští hostinští nám jdou na ruku.

Dej pozor, abys PL nepřechvátil. Jsme možná jen obzvlášť mazaní taktici, a jednoho rána se probudíš jako funkcionář ÚVV... Ale žertiky stranou, raději mi ještě pověz, kdo Ti nejvíc pije krev. Neboj se, nikomu to neřeknu, pouze to napíšu do novin!

H: Jsou setkání, že se člověku chce se vším praštit. Když třeba někdo začne čile přepočítávat marky na koruny... Jako by se za tu cenu dalo prodávat, když všechno ostatní — od propagace přes nájmů a daně až po benzin — platíme v markách. A přitom mu vůbec nevadí, že prazdroj nebo budvar tu také nestojí 60 feníků. Není ostatně pravda, že české exilové knihy jsou dražší než německá literatura, ačkoliv vzhledem k nízkým nákladům by se nikdo nemohl divit. České vázané vydání Ripellina, mimochodem dávno rozebrané, stálo 28 marek, německé stojí 34 DM. Srovnaj si i Vaculíkův Český snář, v němčině za 42 marek, nebo Kunderovy knihy. Jistě, když vyjdou jako paperback, nedá se jim už konkurovat.

Tvoje plány do budoucna?

H: Pokud vydržíme (a s touto otázkou člověk vstává každý den), pak chceme vybudovat privátní pobočku v Hamburku, která již funguje, rozšířit kulturní pořady zvláště filmové včetně videokazet, i na výměnu a půjčování, na podzim uspořádat další schůzku jako byla ta první úspěšná u Fuldy, urychlit vydávání seznamů, podílet se na některých dotičných úspěšných knih a podobně. Uvažujeme již delší čas o alternativě. Přestěhovat se a omezit se pouze na zásilkovou službu, což by znamenalo podstatné snížení vydajů.

Tak hodně štěstí a výdrže, Václave, a díky za rozhovor.

(Rozmlouval JIŘÍ LOEWY)

Neopakovatelný Gabriel Laub

Gabriel Laub patří bezesporu k nejúspěšnějším českým autorům celé německé jazykové oblasti. Každý rok vydává nejméně jednu knihu a téměř každá je přijata oficiální německou literární kritikou s velkým nadšením. Výjimku netvoří ani nová Laubova kniha s poněkud bizarním titulem „Entdeckungen in der Badewanne.“ V čem spočívá úspěch Gabriela Lauba? Současná západoněmecká literatura, stejně jako rakouská, trpí chronickým nedostatkem satirické a kultivované angažované literatury, stejně

Novinky exilových autorů v němčině

Mezinárodní knižní veletrh ve Frankfurtu začal tentokrát již počátkem října. Česká exilová nakladatelství zde opět vystavovala v hale německých nakladatelství pod společným označením Indexu ve spolupráci s pařížským Svědectvím.

Kolinský odborářský Bund-Verlag připravil (před odchodem do penze ředitele Tomáše Kosty) knihu Pavla Kohouta a Vlastimila Třešňáka *Adam & Söhne. Třešňák, dávající přednost Frankfurtu před Göteborgem*, namaloval 52 portrétů osobností i neosobností z dějin, od Rabiho Löwa přes Franze Kafku, Einsteina, Daimlera & Benze, Helmuta Schmidta až po Franze Josefa Straussa. Doprovodné texty napsal Pavel Kohout. Kniha ve velkém formátu o 116 stranách stojí 78 marek.

Jiří Gruša patří k aktivním autorům na německém knižním trhu, kde již překonal i Otu Filipa. Po Janině (česky Dr. Kokeš), Franz Kafkovi z Prahy, Dotazníku a antologii Verfemte Dichter (dva tituly vyšly i anglicky) vydává román *Mimmer oder Das Tier der Trauer* (česky má kniha „Mimmer aneb hra o smrdocha“ teprve vyjít). Znovu se na německém trhu objevuje Vilém Hejl z Mnichova. V překladu Ludmily Sass vychází *Die gesammelten Verbrechen des Vladimir Hudec*. Z Hamburku se ozývá Gabriel Laub s novou knihou *Urmenschenskinde* s podnázevem „respektlose Geschichten“ a s kresbami Mariana Kamenického.

Seifert anglicky

Na jarním americkém knižním trhu je zastoupen pouze jediný český autor — Jaroslav Seifert. Macmillan vydává *Selected poetry of Jaroslav Seifert* v překladu Ewalda Oserse a George Gibiana.

Nadace Charty 77 ve Stockholmu připravila v angličtině za redigování M. Slavičkové a Františka Janoucha knihu Jaroslava Seiferta *Between poetry and politics* s příspěvky J. Brabce, J. Vladislava, V. Havla, L. Václíka, V. Černého a Romana Jacobsona.

V Anglii vyjde další anglický překlad *Kundera's Life is Elsewhere* (Život je jinde). Ve stejném anglickém nakladatelství vychází i Kunderova práce *Jacques and his masters*.

Rilkův životopis

Donald A. Prater: *Ein klingendes Glas. Das Leben Rainer Maria Rilkes*. Hanser Verlag Mnichov 1986, 746 s.

KNIHA anglického germanisty vychází zároveň v anglickém originále v Oxfordu a rozmnožuje dnes už nepřehlédnou řadu prací o pražském básníkovi. Autorovi se podařilo shromáždit další podrobnosti o Rilkově životě zejména po jeho odchodu z Čech.

Nás by ovšem nejvíce zajímal český úsek jeho života a také sepětí Rilkaova života a díla s českými zeměmi. Prater sice zdůrazňuje německé tradice rodiny, ponechává však bez vysvětlení, proč se básníkův strýc jmenoval křestním jménem Jaroslav.

Zmínka o tom, že Rainer pomáhal při sestavování antologií z českých překladů, by zasloužila větší přesnost. Zdůrazňuje se, že na škole měl budoucí básník velmi dobré známky z češtiny. A zřejmě nebyl tak nešťastný na vojenských školách, jak se dosud traduje. V roce 1892 se dokonce bojovně posta-

jako nedostatkem aforismu na současně evropské myšlenkové i politické dění.

LAUB (ročník 1928) je rozeným satirikem. Své první satiry a aforismy s alegorickým podbarvením začal psát již v roce 1954 a publikoval je především v Literárních a Divadelních novinách. Svou prvotinu „Zkušeno-sti“ vydal ještě v Československu v roce 1967. Druhou knihu vydal Laub již po své emigraci do Německa a nazval ji *Verärgerte Logik*, rozhněvaná logika; tuto knihu si musel ještě dát Laub přeložit, ale všechny další knihy v němčině psal již brilantně sám, bez překladatele.

Laub má velké jazykové nadání. Překládá stejně výborně z ruštiny (a zde bych chtěl uvést jeho překlady Alexandra Solženicyna do češtiny) a hry Václava Havla do němčiny. Český publikoval v zahraničí knihu sarkasmů, „*Největší proces dějin*“. Z celé řady ostatních knih chtěl bych uvést dvě, které dosáhly zvláště velkého ohlasu: *Der leicht gestörte Frieden*, což bychom mohli přeložit Mírně narušený mír, s podtitulem O vysokém umění si vzájemně rozbíjet hlavy. Kniha vyšla v nakladatelství Albrechta Knause.

Druhou knihou je aktualizované nové rozšířené paperbackové vydání laubovy knihy z roku 1972 *Ur-Laub zu Denken*. Titulek je německá slovní hříčka přesmyčka v překladu Dovolena k zamyšlení; přičemž v originále je slovo *Ur-Laub* rozděleno pomlčkou. Kniha vyšla s ilustracemi Waltera Hanela ve známém německém paperbackovém nakladatelství Bastei-Lübbe v Bergisch Gladbachu. Laubova novinka *Objevy ve vaně* (Entdeckungen in der Badewanne) je opět novou neopakovatelně originální knihou satir. Vyšla v nakladatelství Albrechta Krause v Mnichově v originální úpravě Martina Andresche. Kniha obsahuje více než 50 drobných satir a téměř každá je vřadnou literární perlou. I v této knize Laub zůstává humorným, ale neuprosně kritickým komentátorem všedního dne člověka našich dnů.

Přes tuto mnohdy až sarkastickou kritiku svého okolí je Gabriel Laub optimistou. Za nejpůsobivější satiry této knihy považuji „*Objevy ve vaně*“, které daly knize titul, dále „*Pravda ve víně*“ a „*Láska žíží*“. Jeho styl je stále živý, stále originální a čtenář knihu neodloží dříve, dokud ji nedočet-

ANTONÍN KRATOCHVIL

Bata stále aktuální

„Náš zákazník — náš pán. Jsme jedna rodina a máme jeden cíl. Nejlepší kvalitu, nejnižší ceny a nejvyšší mzdy. Den má 86.400 vteřin.“ Tyto věty z hospodářské filozofie Tomáše Bati cituje časopis *Entwicklungspolitische Korrespondenz* z Hamburku. Číslo 4-1985 věnoval pod názvem „Král bot Bata — Celý svět u nohou“ dějinám a vývoji až po dnešek (hlavně v rozvojových zemích) světového obuvnického koncernu.

Již v roce 1932 měl Bata továrny v 27 zemích, dnes má 6.500 obchodů ve více než 100 zemích a 94 továren, z toho 55 v zemích Třetího světa. Zaměstnává 90.000 lidí a ročně produkuje 250 až 300 milionů párů ubuvi. Jeho obrát se odhaduje na 4,5 miliard US dolarů.

Nezbývá než odhadovat, protože například západoněmecká centrála koncernu v Bensheimu neuveřejňuje žádné bilanční zprávy. (Povinnost k publikování hospodářských výsledků mají pouze akciové společnosti, nikoli rodinné podniky.) Informační politika koncernu je vůbec velice restriktivní, na reklamě se šetří, inzeráty v novinách — zcela na rozdíl od praxe podniku v předválečném Československu — se takřka neobjevují. Dlužno ovšem říci, že Batovy boty dnes v západní Evropě nepatří právě mezi výrobky pro náročné spotřebitele.

Světové ústředí koncernu, který se ostatně už dávno píše bez háčku, je v kanadské Batavii, v torontském předměstí Don Mills u ontarijského jezera. Loni vzbudila Batavia neľibou pozornost tisku, když jistý Thomas W. Bata, příslušník americké větve rodiny, vstoupil po propuštění z managementu do jakési radikální sekty. Ta pak ukrýla 6,75 tun výbušniny TNT do 17.000 párů vojenských holínek a přivedla je k explozi; blízko centrály byla zničena i budova knihovny.

Koncernu až do nedávna šéfoval syn Tomáše Bati Thomas J. Bata (nar. 1914) a jeho švýcarská manželka Sonja Ingrid, roz. Wettstein. V poslední době přebírá podnik vnuk Thomas G. Bata.

Jeho otec to neměl po válce lehké, sám uprchl roku 1939 před nacisty do Kanady, ale o dědictví otce-zakladatele se musel v sériích dlouhých procesů soudit s nevlastním strýcem Janem Batou, který byl v Československu po válce v nepřítomnosti odsouzen za údajnou kolaboraci s nacisty. Jan Bata emigroval do Brazílie, kde r. 1942 založil osadu Mariapolis, nazvanou podle manželky. Teprve roku 1962 přešlo vedení do rukou syna (Jan Bata zemřel 1965).

Bouřlivá léta mimořádného podniku

Napajedelský rodák Cěkota, ročník 1899, je jedním z nejstarších osobních svědků vzniku a světového rozmachu jedinečného Batova koncernu; pro Batu začal pracovat už roku 1914.

Vydavatelství Universum Sokol Publications v Perth Amboy, N. J., USA vydalo loni v angličtině knihu, která líčí historii podniku očima vřelého sympatizanta — Anthony Cěkota: *The stormy years of an extraordinary enterprise (Bata 1932-1945)*.

Týž Antonín Cěkota, který spojil svůj život s Tomášem Batou a zůstal ve službě jeho myšlenek ještě dávno po jeho odchodu, je autorem české knihy veršů, kterou rovněž vydal Frank Švehla v Perth Amboy. Jak napsal Jan Beneš v předmluvě, představil se Cěkota touto knížkou jako „básník v české jazykové oblasti zcela neotřelý, připomínající, když už, tedy to nejlepší co známe z poezie Kiplingovy či Drinkwaterovy a co v českém básnictví prozatím zcela chybělo“. Sbirka veršů se jmenuje *Pozdravy léta* a vyšla už ve druhém vydání; její cena je šest dolarů.

S háčkem i bez háčku

Devadesátiminutový televizní portrét Tomáše Bati natočili Vladimír Škutin a s režisérem Jindřichem Bernardem letos v srpnu v Curychu a ve Svatém Mořici. Tomáš Bata vypráví o svém otci, Tomáši Batovi, zakladateli, o svých učednických letech, o tragedii roku 1932, kdy se s otcem zřítilo v mize letadlo, vypráví o Zlině a v čem byl „batismus“ fenomen, srovnává dnešní možnosti výroby bot s předválečnými a analyzuje současnou situaci ve světovém průmyslu a ekonomii. Tomáš Bata se v rozhovoru nevyhýbá ani problematickým, záhadným a legendami obestřeným událostem.

Televizní film je doplněn archivními filmovými záběry z roku 1931 a 1932 s Tomášem Batou zakladatelem, a ze Zlina té doby, jakož i reportážemi z dnešních podniků Bata v Asii, Africe a Kanadě.

(Českou verzi filmu na kazetách všech systémů lze objednat na adrese Bernard Productions, Franzlsbadenstr. 4, D-8058 Erding.)

Foto: Alex Furman

Pakt mezi hromadnými vrahy

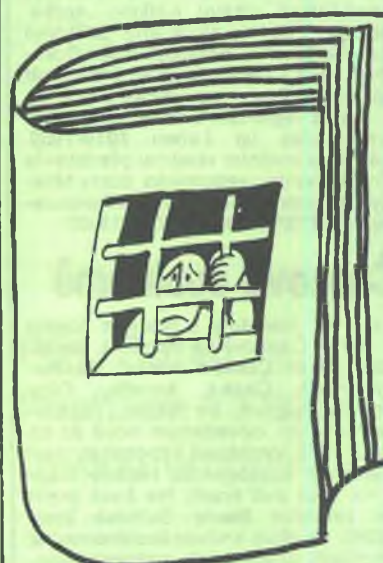
Vzpomínám si na jednu z prvních knih, kterou jsem po příchodu na Západ byl již schopen přelouskat německy; otevřela mi pohled na dějiny téměř neznámé. Byly to autentické vzpomínky Wolfganga Leonharda: „*Die Revolution entlässt ihre Kinder*“. Autor se narodil 1921 ve Vídni. Se

svou matkou, přesvědčenou komunistkou, se uchýlil do SSSR na útěk před nacismem. Matka, tak jako tisíce dalších antifašistických emigrantů, byla po roce zatčena a poslána na 12 let do sibiřského Gulagu. Po návratu do Německa r. 1956 sepsala své vzpomínky pod názvem „*Fahrt ins Verhängnis*“.

Syn však mohl v ovzduší udávání a podezírání dostudovat a již v květnu 1945 byl vysazen s Ulbrichtovou skupinou ve východní zóně Německa. Wolfgang Leonhard přes vysoké postavení brzy své iluze ztratil. Za pomoci českých železničářů prchá roku 1949 do Jugoslávie. Brzy se však vrací do západního Německa. Nyní střídavě přednáší v Německu i na univerzitě Yale v USA.

Novou knihou, kterou právě vydává, „*Der Schock des Hitler-Stalin Paktes*“ (12,90 DM), se navrácí k době, kterou prožil v SSSR na vlastní kůži, k časovému rozmezí tří týdnů od podepsání hanebného paktu 23. srpna 1939 až po rozdělení Polska mezi dvě diktatury. Jsou zde vzpomínky svědků z celého světa, mezi nimi i kapito-la Jiří Pelikán und die kritischen Schüler aus Prag. Připomeňme, že na základě paktu Hitler-Stalin vydali sovětští nacistům i frankfurtskou autorku Margaretu Buber-Neumannovou (kniha *Kafkova přítelkyně Milena*), která na dobu, kdy zaménila Gulag za německý koncentrák Ravensbrück vzpomíná v knize „*Als Gefangene bei Stalin und Hitler*“ [DM 46,00].

-vah-

O neudílení rad a o bijícím srdci

ROZHOVOR

S REINEREM KUNZEM

Řadu uznání za jeho tvůrčí práci zahajuje v roce 1968 překladatelská cena Svazu československých spisovatelů. Jeho poezie se stala známou ve všech německy mluvících zemích. Od roku 1977, kdy Reiner Kunze odešel z NDR, žije básník ve Spolkové republice Německo, kde mu vedle básnických sbírek vyšel i známý román „Nádherná léta“, který se stal základem stejnojmenného televizního seriálu. Dnes žije nedaleko Pasova, poměrně blízko českých hranic.

Myslím, že to není jediná blízkost, která vás spojuje s českými zeměmi...

„V roce 1959 vysílal východoberlínský rozhlas některé mé básně, a brzy potom jsem dostal z Ústí nad Labem dopis, jehož pisatelka — mimochodem v nádherné němčině — mne prosila, zda bych ji tyto básně mohl poslat. Vyměnili jsme si na čtyřista dopisů, poznali se tak, její maminka byla Češka, její tatínek Němec, zkrátme to, už jsme pětadvacet let svoji. Jejím prostřednictvím jsem se seznámil s českou poezií, literaturou, a s manželčinou pomocí taky překládat. V roce 1961 vyšel první výběr české básnické tvorby pod jménem Vitr jménem Jaromír s poezií Jana Skácela, Vitya Obrtela a dalších. Poznal jsem Československo v době, kdy se tamější diktatura už nemohla prosadit s onou nejzářší stalinistickou tvrdostí — tedy ne ve všech oblastech. Proto jsem měl já — přichází z NDR — pocit, řekl bych téměř svobody. Dnes se na to dívám už trochu jinak a vím, že to byli především moji čeští přátelé a atmosféra společnosti.“

Blumarck jednou prohlásil o Čechách, že se od Němců liší jen jazykem a vyplatějším vlastenectvím.

„S tím nemohu souhlasit. Už proto také, že jsem tam poznal příliš mnoho lidí, kteří se zmocňují světa svými smysly, nejenom smyslněji — i když také — ale především představami, které jim jejich smysly vnukají. Poznal jsem tam příliš mnoho lidí, kteří všechno nepromelou sedmnáctkrát v mlýnech rozumového uvažování, kteří byli přímější, horoucnější, srdečnější, ba i lidštější než moji krajané v NDR.“

A totéž se týká i české poezie — je plná obrazů, hudební, původně a podstatně méně opřená o ono rozumové, než je tomu u německého básnictví a proto také — podle mého názoru — zasahuje více oblastí lidského života.

Chci jmenovat ty, kteří na mne zapůsobili nejvíce: Wolker, Halas, Holan, Obrtel, Skácel, Vančura a přirozeně Seifert — právě jeho pozdní básně sahají svou problematikou daleko za společenskou a politickou oblast, jsou to básně o posledních věcech člověka, jsou něžné v životním a filozofickém rozměru, a právě tato něha nemá podle mého přesvědčení ve světě obdoby, jak v současnosti, tak i minulosti...

Právě minulost obou národů...

„Vím. Přišel jsem do Československa s pocitem viny, studu a pokory, protože jsem vyrostl na té straně, která vedla válku a dopustila se strašlivých zločinů. Ale vznik fanatismu je možný všude, a žádný národ před ním není chráněn. A to, co se stalo v roce 1945 v pohraničí, je právě tak zlé. Ale minulost obou našich národů, to není jen těch šest okupačních let. To jsou staletí, která přinesla tolik plodného, jmenujme jen ony styčné body mezi německou a českou literaturou.“

A tak bychom si měli připomenout i ono dobré, ono plodné, ono vzájemně prospěšné. A v tomto smyslu bychom měli držet pohromadě proti tomu, co Němce v NDR a Čechy a Slovaky v Československu utlačuje. Zde bych ovšem chtěl říci: tomu, kde už přes osm let žije ve Spolkové republice Německo, tomu nepřísluší udělovat rady těm, kteří žijí na východ od našich hranic.

Snad mohu říci jen to, že moje srdce bije i pro ně, a že mohou všichni — v NDR i Československu — počítat s mou solidaritou. A proto — zdravím mé bratry, zdravím přátele poezie, což znamená přátele pravdy...

(KvW)

BOHEMICA

Malý výběr z nových knih v němčině k čs. problematice:

ČERNÁ, Jana: Milena Jesenská. Dcera Mileny Jesenské viděla naposledy svou matku na gestapu v roce 1940. Zde jsou její vzpomínky, ale také od přátel, korespondence apod. Jméno Mileny Jesenské, v Československu tabu, vešlo nejvíce ve známost s vydáním Kafkových Briefe an Milena, později i knihy M. Buber-Neumann Kafkova přítelkyně Milena (vyšlo česky v Kanadě). Frankfurtské nakl. Neue Kritik vydalo loni německy výbor z fejetonů, který měl velký ohlas u čtenářů. 1985. DM 20.-

DRDA, Jan: Hans im-Schlaraffenland und andere Märchen. Ilustroval Josef Lada. Jde o vydání Drdových Českých pohádek v překladu V. Krause v pěkně upravené přípravené Artii. Hanau 1985. 302 str. DM 16,80

FILIP, Ota: Café Slavia. Il. Vladislav Kavan. Autor píše dnes německy, poslední dva tituly nemají paralelní českou verzi. Praha od roku 1910 do 1968. Frankfurt 1985. 272 str. váz. DM 29,80

IVANOV, Miroslav (nar. 1929): Der Mord an Wenzel, dem böhmischen Fürsten, zu dem es angeblich an dem Hofe seines Bruders Boleslav Východoněmecký překlad Gustava Justa knihy Vraždy Václava knížete českého (česky vyšlo 1975) autora, který vydal řadu knih k záhadám českých dějin i literatury. 1985. 350 str. váz. DM 15.-

JIRÁSEK, Alois: Die Hundsköpfe. Z českého originálu „Psohlavci“ přel. Eleonore Schmidt. Il. Hans-Christoph Rackwitz. 1985. 262 str. váz. DM 13.-

MACOUREK, Miloš: Die Märchenbraut. Der Zauberrabe erzählt von Peter Markov. Vorwort Gert K. Munterfering. 4. Aufl. Nové vydání rozšířené o poslední dvě televizní části vysílané na vánoce v německé TV. 1985. 280 str. DM 24.-

PROŠKOVÁ, Hana (1924): Das grüne Etikett. Kriminalgeschichten. Příběhy byly vybrány ze tří svazků Tajemství planet, Zlá panenka, Jahody se šlehačkou. 1. Aufl. 1985. 324 str. kart. DM 10.-

SEIFERT, Jaroslav: Auf den Wellen von TSF. Nachdichtung Fr. Achleitner, H. C. Artmann, Jan Faktor aj. Kniha nového vídeňského nakladatelství, udělaná přesně podle českého vydání připraveného graficky Karlem Teigem v r. 1925. Hrubin ji nazval nejkrásnější básnickou sbírkou poetismu (v češtině byl nyní vydán reprint v několika výtiscích). 1985. váz. DM 24.-

TĚSNOHLÍDEK, Rudolf: Das schlaue Füchlein. Neu erzählt von Waltraud Jähnichen. 3. Aufl. Německé vydání příběhů lišky Bystroušky. 1985. 258 str. váz. DM 14,50

BŘÍZOVÁ, Joza a KLIMENTOVÁ, Maryna: Tschechische Küche. 3. Aufl. Nové vydání oblíbené české kuchařky receptů. 1984. 192 str. váz. DM 18,80

Knihy i seznamy dalších bohemik si můžete objednat v knihkupectví DIALOG, Gutleutstr. 13, D-6000 Frankfurt, nedaleko hl. nádraží, tel. 23 52 80, otevřeno denně odpoledne a v sobotu dopoledne případně dle domluvy na tel. (069) 23 48 06.

GRAMOFONOVÉ DESKY VYDANÉ SPOLEČNOSTÍ ŠAFRÁN

KAREL KRYL

Bratříčku zavírej vrátka
Rakovina
Maškary
Karavana Mraků
Plaváček

JAROSLAV HUTKA

Pravděpodobně vzdálenosti
Minulost mává nám

VLASTIMIL TŘEŠŇÁK

Zeměmětlo
Koh-i-noor

VLADIMÍR VEIT

Texty (českých spisovatelů Havla, Kundery, Landovského, Škvoreckého a dalších)
Quo Vadis

SVATOPLUK KARÁSEK

Řekni ďáblu ne!

ČARLÍ SOUKUP Radio

DG 307 Gift to the Shadows

SEIFERT/CHRAMOSTOVÁ

Všecky krásy světa

ZAKÁZANÍ ZPĚVÁCI DRUHÉ KULTURY

Kubásová Šx, Hutka, Třešňák a další

Všechny tituly lze objednat v knihkupectví DIALOG, Gutleutstr. 13 6000 Frankfurt a/M 1

Foglar do třetice

První Foglar, kterého neznáme a nikde nevyšel, bude mnichovské vydání třetího svazku (po Záhadě hlavolamu a Stínadlech se bouří) Tajemství Velkého Vonta (opět DM 26,00). Kniha byla doma nabídnuta různým nakladatelstvím, ale ty nasměly už 16 let Foglara knižně vydávat, jen občas se objeví něco v časopisech. Tak v šuplíku odpočívá i druhý díl Hochů od Bobří řeky, slibovaný již v roce 1969 k vydání. V rukopise máme i jinou Foglarovu knihu, Náš oddíl.

Anti-Orwell

Slavný román „1984“ v Československu v nějakém státním nakladatelství ještě nevyšel a tak brzy nevyjde, ale zato jeho nemilosrdná knižní kritika, kterou sepsal J. Skála pod názvem „Postřehy a fikce George Orwella“. Z noticky o tomto propagačním spisku se přesto zdá, že se začíná projevat změna v postoji k tomuto velkému spisovateli. O jeho životě a díle se mluví bez pejorativních uvozovek a zdůrazňuje se pouze „úloha jeho prací v nepřátelských antikomunistických a antisovětských kampaních“. Věřím, že tato okolnost — zvlášť vzhledem k „Zvířecí farmě“ — musí u soudruhů Winstonů vyvolat něco na způsob trpkého obveselení.

Dějiny skautingu

V Německu se skautské hnutí, zakázané v době nacismu, po válce vzpamatovávalo jen pomalu. Snad proto kniha „250 Millionen Pfadfinder“ vyšla ve Švýcarsku. Napsal ji rodilý Maďar, narozený v roce 1921 v Budapešti, dnes generální tajemník světové skautské organizace, který v Ženevě vystudoval i napsal o skautingu prvou kritickou studii z popudu Fordovy nadace. Dr. Laszlo Nagy analyzuje ve své knize vydané ve švýcarském Altstättenu první rok 1984 (248 str., fotogr., Dm 29,80) silné i slabé stránky největší mládežnické organizace. Právě dějiny dnešního skautingu (v Československu zakázaného nejdříve 1939 nacisty a 1949 komunisty, obnoveného 1968 a znovu zakázaného 1969) začaly oficiálně s britským generálem Baden-Powellem v roce 1907. V Československu byl jak známo zakladatelem skautingu prof. A. B. Svojsík. Na jednom z prvních táborů v roce 1917 byl ostatně i básník Wolker, jehož „Deník šestnáctiletého skauta Jiřího Wolkra“ vzbuzuje dodnes u pražské cenzury rozpaky.

Zdravý duch?

Kolinský Index vydal právě včas před světovým sletem exilového Sokola v Curychu knihu prof. Jaroslava Krejčího z Osnabrücku, „Miroslav Tyrš, filozof, pedagog a estetik českého tělocviku“. Odborníci soudí — a čas to jistě potvrdí — že tato útlá knížka přináší vskutku důležité exilový přínos k umlčeným českým dějinám. Čerstvě vydaný Tyrš byl zavčas a v dostatečném množství dopraven na slet. Když sláva pominula, zjistilo se, že na sletu sokolů z celého svobodného světa bylo těchto knížek prodáno přesně 26 (slovy: šestadvacet) výtisků...

JEDNOTVÁRNÁ STRAVA NECHUTNÁ

JEDNOSTRANNÁ propaganda je příznačná pro totalitní režimy. Všem nám šel na nervy ohlupující informační monopol KSČ. Netrpíme proto názorovou monokulturou ani v exilu. Informujeme se ze všech přístupných seriózních zdrojů, nespokojíme se s jedním sdělovacím prostředkem, který bezprostředně vyhovuje naší osobní politické orientaci. Ještě žádnému sociálnímu demokratu neškodilo číst vedle Práva lidu také Svědectví, Proměny, Obrysy, Studie. Anebo Listy (Americké, Kanadské, Londýnské, Severské, Vídeňské svobodné či Pelikánovy). Popřípadě České slovo, Národní politiku, Západ, Reportéra, Zpravodaj (švýcarský či vancouverský), Nový domov, Nové obzory, Rozmlu-

vy, Našince, Horizont, Okno nebo Demokracii v exilu. (Koho jsme zapomněli jmenovat, nechť nám laskavě promine.) A naopak ještě žádnému angažovanému konzervativci, členu Skupiny Listy, křesťanskému demokratu, národnímu sociálovci či liberálovci neškodila četba Práva lidu. Dokažme toleranci a vůli k pluralitě skutkem: čtěme, abonujeme, rozšiřujeme, doporučme přátelům co nejvíce titulů demokratického exilového tisku — napříč celým myšlenkovým a názorovým spektrem. Informujme se nezávisle, vyslechněme i druhou stranu, nedejme se nikým indoktrinovat a nebojme se odlišných názorů. Jinými slovy: realizujme svobodu, za kterou jsme přišli.

Čtete, odebírejte, doporučte přátelům Právo lidu

Pokud ještě nemáte Právo lidu předplaceno, vyplňte prosím kupón a pošlete jej na adresu POL-Verlagu. A jestliže už PL odebíráte, dejte tento výtisk příteli, který naše noviny dosud nezná.

ZÁVAZNÁ OBJEDNÁVKA

Přihlašuji se za nového odběratele Práva lidu a zavazuji se zaplatit roční předplatné DM 20,- (nebo ekvivalent) v Evropě, případně v mimoevropských zemích (individuální doručování leteckou poštou) US\$ 10,- nebo ekvivalent.

Jméno: _____

Adresa: _____

Vyplňte prosím čitelně a zašlete na adresu:

POL-Verlag
Postfach 13 09 31
D-5600 Wuppertal 1

Pospěšte si: Prvních padesát nových abonentů obdrží na uvítanou knižní prémii a navíc bezplatnou inzertní poukázku v hodnotě 50,- DM.